

հարկեր հոգի մեռան, և հինգ հարկեր ալ գերի
խնկան մեր ձեռքը: Այն կողմէն ալ այս կողմէն
մէջ շատ մարդ մեռաւ. մեր զինուորները թնդա-
նալով պաշտպանուած պատերն ալ բանի մը տեղ
չի գրին, անոնք ալ առին: Թափած արիւնը մեր
ցանկացած անկախութիւնը պիտի բռնադնեն:
Վէնէտիկի ծովային զօրութեան ընդհանուր հրա-
մանատարը լուր առած է, որ Սառաւոյի տէրու-
թեան պատերազմական նաւուց խումբը Մարմոր-
քոյի առաջ կը կենայ: Այս տեղեկութիւններս յիշ-
եալ զօրապետը կուտայ. բայց կարելի է որ վէնէ-
տիկացի եռանդը արթնցնեն ինչպէս որ քիչ մը
չափազանցութիւն խառնած ըլլայ մէջը:

— Սառաւոյի տէրութեան նաւերը որ սեւ
տեմբերի մէջ Վէնէտիկէն Մարմոր քաղաքացան,
հիմայ նորէն վէնէտիկի ջուրերը եկան, և հոկտեմ-
բեր 26 ին Ռեյնաուստայի առաջ երկաթ նետեցին:
Երբ որ Սառաւոյի թագաւորը լսեց որ Օթթո-
բերը Վաթիկանացի անձնատուր եղեր է, ուզեց
Վէնէտիկի օգնել որ այն ալ անանկ չըլլայ: Այն-
նի ծովային հրաման եղաւ որ Վէնէտիկու կող-
մէրը նաւով պըտտի, աւագրիացուց թող չի տայ
որ քաղաքը սրաշարեն. բայց ինքն ալ թրիէստի
կողմէրը չանցնի: Արտօնեալ գերմանական կեդրո-
նական իշխանութիւնը թրիէստէ իբրեւ բոլոր
Գերմանիայի ծովեզերեայ վաճառանոց հրատարա-
կած էր. և նոյն տէրութեան արաքին գործող
պաշտօնէսն Պ. Շմեյսի բացայայտ խօսած էր
որ Սառաւոյի թագաւորը արգելք մը չունի Վէ-
նէտիկու ծովեզերը պաշտպանելու. բայց այն դա-
շննակը որ թրիէստէն չի գալի: Այս փոյլ Սառա-
ւոյի Վէնէտիկի պաշտպանութիւնը վրան առաւ.
և ծովու կողմը զատ պահելու համար հոն կը
պըտտի. որովհետեւ քաղաքին ապրուստը ծովու
կողմէն է:

— Երբայն արարաբէն պատու ական լրագրին մէջ
հետեւեալ յօդուածը կը կարդամք:

« Հռոմէն կը գրեն թէ Ռոսի կոմսը որ պապա-
կան կառավարութեան գլխաւոր պաշտօնէսն էր,
ազգային ժողովը երթալու ատենը յանկարծ եղեւ
նազոր մը վրան յարձակուելով գանակը կուրծքը
խօթեց և մահու չափ վիրաւորեց զինքը, որ քանի
մը ժամէն ետքը մեռաւ »:

ԶՈՒՒՑՑՅԵՐԻ: Փոխուրի քաղաքը եպիսկո-
պոսը վերցնել և Շիլոն բերդը բանտարկելէն ետ-
քը սկսան ուրիշ մարդիկ ալ վերցնել իբրեւ խը-
ռովարար: Արտօնեալ բանտ ըլլալու համար կա-
ռավարութիւնը որոշեց Վոլանա քաղաքի Օդոս-
տինեան կրօնաւորաց վանքը: Վոլանայի օրագիրը,
որ բողոքեցանքնուն կուսակից է, Փոխուրիէն
նոյեմբեր 4 ին իրեն գրուած նամակէ մը հետեւ
եալ կտորը կը հրատարակէ:

« Թեպէտ շատ մարդիկ վերցուցին, և վերցը-
նելին տակաւին կը շարունակի, բայց տակաւին
կ'երեւի որ դաւաճութեան թելին ծայրը չըլլան
գրոններ, կամ անոր համար որ զխաւորները փա-
խած են, կամ անոր համար որ կրցեր են մինչեւ
հիմա գաղտնի մնալ: Այս միջոցիս որ տեղ որ ա-
պրտամբութեան շարժում մը երեւցած է նէ՛ այն
տեղերը ետեւէն ետեւէն զինուորական կերպով կը
բռնուին թէ Փոխուրի կառավարութեան և
թէ ընդհանուր գաղտնիութեան զօրքերէն. և այս
զգուշութիւններս ըլլալով ալ այլ և այլ տեղերէ
առնուած լուրերէն կը ստիպուի որ աղմուկը տակա-
ւին կատարելապէս հանգարտած չէ: Այնքալ որ
կառավարութիւնը այս աղմուկին վերջը օր առաջ
առնելու համար յանցաւորները քննելու մասնա-
ւոր տեղեկութեան առեան պիտի սահմանէ: Շը-
ւիցէն եկած լուրերը կը ծանուցանեն որ այն դա-
ւաւին մէջ ալ ասանկ աղմուկի մը սկզբնաւորու-
թիւն կայ »:

— Գերմանիայի կեդրոնական իշխանութիւնը
մէկ սաստիկ խօսքով շինուած յայտարարութիւն
մը խրկեց Օւլիցցերի Քրոյթի, Պատենի մեծ
մըքրութեան վերջին զիպուածներուն վրայօր:
Այս յայտարարութեան մէջ կեդրոնական իշխա-
նութիւնը կը ծանուցանէ որ, Քրոյթ իրեն թշա-
միկ պէս պատասխանեց. և Օւլիցցերի երկիրը
գերմանացի ապրտամբներուն ապաւինութեան
տեղի և բռնի պէս բան մը ըլլալէն զատ գրեթէ
անոնց ժողովուրդն և զինարանն է: Աւստի կեդրո-
նական իշխանութիւնը ալ ասկէջ ետքը պատաս-
խանայ չտրտեմ. և գիտելու համար զօր պիտի
խորհուի Օւլիցցերի սահմանադրութենէրը. և թէ
որ զուիցցերցի ասկէջ ետքը գերմանացուց հետը
բարեկամաբար չվարին նէ՛ գէշ բաներ պիտի գայ
գլուխներուն. որ իրենց յանգանութեանը և խօս-
քերնուն վրայ չկենալուն պատիժ պիտի ըլլայ:

ՍԱՌՏԵՆԻԱ: Կերեւի, կ'ըսէ Իււստինու Գոս-

տոսի օրագիրը, թէ Կառիպուրի զօրապետը հոկ-
տեմբեր 24 ին իրեն հաւատարմութենէն 70 հոգի
հետն առնելով Ղէնօվա գնաց, և հոն լաւածէն նա-
ւը մտաւ: Սիւլիա անցնելու. որովհետեւ այն տե-
ղայից զինքը կանչեր էին. և ինչէն մեր լրագիրը
կարդայողները որ, այս Կառիպուրի զօրապետը
Սառաւոյի թագաւորին զօրապետներէն էր, և
երբ թագաւորը Վաթիկայի հետ զինադադարու-
մը անէ՝ ասիկայ իր թագաւորին չհնազանդելով
Վաթիկայի կողմէրը Վաթիկայացի գէմ կուրը
կը շարունակէր ինքնադրուի. մինչեւ որ ետքը մի-
նակ մնալով հարկ եղաւ Օւլիցցերի Վիլհելմ գա-
ւառը փախչի. և քիչ մնաց որ զիչնոցներուն ալ
գլուխը փորձանքի պիտի հանգիսցնէր. թէ որ
Սառաւոյի Սառաւոյի խօսքը մոխի չընէին. և ա-
սիկայ իրենց երկրէն գալու չհանէին նէ: Սիւլիա
ցինքը հիմայ ասիկայ անոր համար կ'ուզեն, որ
թագաւորական զօրաց գէմ գնէրու համար իրարմէ
զատ մանր մանր խումբեր կարգադրէ, որ Կոն-
լա կ'ըստին. և տաճկերէն լաֆուճու կամ լաֆաճը
բռնածներուն պէս ին: Ղէնօվայի լրագիրը կ'ըսէ
որ, Կառիպուրի Սիւլիա կանչուած է, որ ապրա-
տամբներուն սպարապետ ըլլայ:

ԱՄԵՐԻԿԱ: Ինկիլիզի ինչ օրագիրը նոյեմբեր 6
ին հրատարակած թերթին մէջ Վիլիկայի նիւ-
էրապ օրագրին հոկտեմբեր 20 ին թերթին առնե-
լով կը պատմէ որ Սառաւոյի և Վաթիկայի Սիւ-
ցեալ նահանգացի կառավարութիւններուն մէջ
խօսք եղեր լոմնցեր է որ, Սառաւոյի տէրութիւ-
նը Քուպու կղզին ամերիկացուց պիտի տայ, և փո-
խարէն 150 միլիոն Զոլառ պիտի առնէ:

ԱՅԳԱՅԻՆ

Սեւագործութեան գործերը մեծ ուժի, մեծ
հարստութեան կարօտ չէ բնաւ. ուժաւոր ալ՝ ալ
կարն ալ հարստան ալ աղքատն ալ՝ ասոնք ամեն
ալ կրնան միօրինակ մեծագործութեան գործեր
բար ունեցածներն հասարակաց օգտին համար չի
խնայելով սիրով զոհ ընեն: Աւետարանին պիտի
կանը մէկ լոմ մը գանձանակը ձգելը իրեն համար
մեծագործութիւն համարուեցաւ, որովհետեւ ու-
նեցածը այն էր միայն: Ուրեմն ինչ աստիճան մե-
ծագործութիւն կը համարուի որ Պապայեան մահ-
տեսի Պապա անուն բարեպաշտ ծերունին իւր բո-
լոր ինչքը կը վաճառէ և անկէ ձեռք բերած ըս-
տակով Տերէնտէ, իւր քաղաքը դարձնէր մը շինել
տալով ազգին կը պարգեւէ: Թէ որ Աւետարանին
մեծաստուը իւր ունեցածը վաճառելով՝ ստակը աղ-
քաններուն տալով Աստուծոյ վարձքը առնելու ի-
րաւունք ունի նէ, այս ալ նոյն իրաւունքը ունի և
կարծեմ ալ տուի, որովհետեւ այն՝ միայն եղած
աղքատները միթմարեց իւր գործով՝ բայց այս
այնպէս գործ մը գործեց որ հէմ Տերէնտէի աղ-
քատ ծնողքները պիտի միթմարուին, հէմ ալ գալիք
հզօրացնէ աղքատութեանը առջեւ պիտի առնէ:

Վէնիսիա սրբազան պատրիարք ազգայնաւ
հայրենիս երբ որ այս լուրս առաւ Տերէնտէն
մասնաւոր նամակաւ մը նէ՛ իսկոյն կանգալ մը պատ-
րաստեց հոն խաւերու որով կ'օրհնէ արժանապա-
տիւ ծերունիին արքայ մահտեսի Պապային արեւ-
դարդ ծերութիւնը և ազգին զաւկներուն ը-
րած հայրական խնամքը փախարէն շնորհակալ ըլ-
լալէն ետեւ Տերէնտէի ժողովուրդն ալ կը յորդո-
գորէ՝ որ մեծագործ ծերունիին ազգօգուտ գործը
արդիւնաւորելու համար արժանաւոր դասաւոր
մը գնեն նոյն դպրոցին մէջ ընկերութեամբ: Յի-
րաւի այս յորդորանոցը կարօտ չէր ըլլար Տերէն-
տէի ժողովուրդը թէ որ իրենց տէր Վրդանէս
գիտնական քահանայն այս տարի գգաւորաբար Կո-
լէ- հիւսիսեցութեանը զոհ չէր ընտրար, քանի որ այս
ընտիր եկեղեցականը իւր պաշտօնին բար պարտա-
ւորութիւնները քաջ ծանշալով միշտ ջանագիր ու-
յորդորէ էր Տերէնտէ ուսման սէրը շուտով տա-
րածելու մեծ ին ու պոտիկին սրտին մէջ:

Մանկ ուրախութիւն լուր մըն ալ Վիեն առնե-
լով վեհափառ սրբազան պատրիարքը իսկոյն մեզի
կը հաղորդէ: Այն քաղաքն ալ 120 հոգիին չափ ու-
սումնասէր անձինք ընկերութիւն մը ընելով բա-
րեկարգ դպրոց մը հաստատեց են հայկաբանութե-
թեմաւորութեան վայելագործութեան և եկեղե-
ցական երաժշտութեան զատ զատ դասաւոր-
ներ կարգելով մէջը, և դպրոցին ներքին կառա-
վարութիւնն ալ արգայ Տ. Սիւրիզ ուսումնասէր
քահանային յանձնեց են: Կը յուսամք որ Վիլ դպ-
րոցը քիչ ժամանակի մէջ շատ կը ծաղկի. որովհե-
տեւ Սիւրիզաբարձի հայազգի երեւելիներուն մե-
ծագոյն մասը այն քաղաքէն ըլլալով հարկաւ այս

գիէն ալ մեծամեծ նպաստներ պիտի ըլլալ անոր
ամէն մասամբ:

— Հռոմէական հայոց պատրիարք Տ. Ման-
տրքեպիսկոպոսը իւր անձնական տկարութեանը
պատճառաւ հրաժարեցաւ իւր պաշտօնէն. ուստի
անցեալ շաբաթ օր համազգային հաճութեամբ
պատրիարք կարգեցաւ գերապատիւ Յոհաննէս
ճայրագոյն վարդապետ Սիւլիանը:

Սիւլիան պատրիարքին օրով քանի քանի աղգ-
գուտ գործեր գործուեցան. որոնցմէ իրեն շնոր-
հակալ եղաւ աղբը. և քանի քանի նոյնպէս աղգ-
գուտ գործեր ալ սկսուեցան. բայց ժամանակին
պարագայներուն պատճառաւ տակաւին չի կատար-
ուեցաւ: Հիմա կը յուսամք որ այս նորընտիր սը-
բազան պատրիարքը կը փութայ այն կիսկատար մը
նացած գործերը ամբողջ կատարելու ինչ կերպով
որ իւր փորձուած խոհեմութիւնը ու իմաստու-
թիւնը իրեն կը թելադրէ, որպէս զի սիրելի ըլլայ
բոլոր ազգին:

ՕՒՆԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Երանշան ապստամբութիւն: Օգոստոս 18. Փա-
րիզու ի իւր ստաւ ժողովը անցնող դարձուներ մէկ
ձայն մը լսեցին, որ ինչքէ Ռաֆաէլը կը պօսար, և
ետեւէ ետեւ քանի մի անգամ այս խօսքս կրկնեց:
Աւ որովհետեւ հիմայ Փառնայի կառավարութիւնը
հասարակապետութիւն է, ինչքէ Ռաֆաէլը խօսքը
ապստամբութեան սկզբնաւորութիւն մը կը սեպ-
ուի, և խաւութեան պատճառ կրնայ ըլլալ, և
մինչեւ որ քանի մի հալար հոգի ասանկ բանի մի-
աբանութիւն չընեն և ուժերնուն չի վատահին նէ՛
այսպէս խօսք մը խօսելու չեն համարձակիր, ուս-
տի լսողներուն մէկը շուտ մը գնաց պահապան դո-
րաց մօտակայ տեղը խմայուց, անկէջ խումբ մը զին-
ուոր առաւ եկաւ: Չայնը տակաւին կը շարունա-
կէր: Երկուները ձայնը եկած տեղը աչքերնին տըն-
կեցին. տեսան որ մէկ թու թախ մը (տուտու խու-
շ) պատու հանին վանդակին վրայ կայներ, այն խօս-
քը զուցողը այն էր: Վիենն ալ խնդալ սկսան այս
նորանշան ապստամբին յանդգնութեանը վրայ, և
անանկ խնդարով ետ պարձան:

Այս թու թախը իւր ձիւր թագաւորին բը-
րոյն Սառաւոյ Մաթիաին է եղեր. և այդ խօսքը
այն է սորվեցուցեր: Փեարլարի խաւութեան ա-
տենը Վէյլի պալատն էր. երբ որ այս պալատը կը
խեցին և մէջի բաները կողպուեցին նէ՛ այս ալ
մէկ մարդու մը ձեռք անցաւ. որուն տունը իւր
փողոցն էր: Չայնը լսողներէն մէկը թու չեցին 200
Փառնը գին տուաւ որ ծախու առնէ. բայց տէրը
չի ծախեց:

— Սառաւոյի ստիւր-թիւն: Քուսիքս կղզին Պո-
քոնեան քաղաքը քանի մը գերդաստան իրարու
հետ անհաշտ թշնամի էին, և իրարու յեղ աշ-
խարհքի վրայէն վերցնելու կ'աշխատէին: Տ. Մ-
Ֆա քահանայն և մէկ պատու արժան քաղաքացի մը
շատ աշխատեցան, և վերջապէս գործերնին յոյժ-
ղեցաւ ասոնք իրարու հետ հաշտեցնելու. և հաշ-
տութեան համար Պ. Պոնէլի գնդապետին տունը
որոշուեցաւ: Այն կղզւոյն մարդիկը ստիւրութիւն
ունին եղեր որ, մէկ մարդ մը մէկ ուրիշ մը վրէժ
առնել միտք գնէ նէ՛ մինչեւ որ այն վրէժխնդու-
թեան գործը չի կատարէ նէ մօրուք չածիլեր ե-
ղեր: Ասոնք կատարեալ հաշտութիւն ընելուն նը-
շան մինչեւ այն ատենը չածիլուելով երկընցուցած
մօրուքնին հոն ամիւրեցին:

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

Պէյոլը-ի այս քաղաքն իրաններուն միջին Պաղար
փարիկին իւր-աճ ճաղալան այրելու և ուրիշ քիչ յար-
ճար ճաղալան մը լիւրալ Գանու-էրու-ն, քիչը իւր առե-պար-
պիտի լը-ծէ, ուստի յիւ-քի ապրանքները 100 ին 40 վար-
գնով մէկ զաթը պիտի ընէ Պէյոլը-ի լիւ-քիէն Բիմայը:
Այս մէկաթին սիլիս-առ-թիւնը եղաւ անցեալ երկու-
շաբթի և այլ քանի մը օր պիտի քիւ-է:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԵՆՏՐՈՆ

Յոն. Պ. Տեր. Կր. Չամբու:
Միլիւ Աւթի:
Ի Պալի նոր խան:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏԳԱՐԱՆԻ ՅՈՒՆԱՆՈՒ ՄԻԿԱԵԼՏՈՒՆ